

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБІГУ НА ВУГЛЕВИДОБУВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

*А. А. Макурін, к. е. н., асистент, НТУ «Дніпровська політехніка»,
makurin.a.a@nmtu.one*

У статті проаналізовано систему документообігу на вуглевидобувному підприємстві, яке функціонує в межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання. Управління діяльністю підприємства здійснюється на основі інформації, яка відображається в документах бухгалтерського обліку. На основі первинної інформації приймаються рішення стосовно процесу передачі основних засобів від одного вуглевидобувного підприємства до іншого. Цей процес необхідно відобразити в регістрах бухгалтерського обліку. Недосконалість документального забезпечення цих операцій призводить до виникнення незрозумілостей в обліку, що викривляє бухгалтерську звітність на підприємствах у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання.

З метою вирішення даної проблеми запропоновано класифікацію основних засобів за критерієм їх належності до конкретного підприємства, а саме: поділ основних засобів на балансові, переміщені та переприйняті. У якості суб'єктів процесу передачі основних засобів від одного вуглевидобувного підприємства до іншого визначено підприємство-реципієнт та підприємство-донор.

Удосконалення системи документообігу полягає у веденні та формуванні первинних документів для відображення таких основних засобів, які були передані від одного підприємства до іншого. Показано, що наведена інформація дозволяє контролювати такий процес на всіх етапах передачі, відображає понесені витрати з регулюванням того, яке саме підприємство має їх включити до первісної вартості основних засобів. Використання первинних документів дозволяє більш деталізувати стан основного засобу, який отримало підприємство-реципієнт, рівень його фізичного та морального зносу, приналежність.

Запропоноване удосконалення системи документообігу у розрізі процесу передачі основних засобів від одного підприємства до іншого впливає на правильність відображення документального процесу з надходження основних засобів, а значить, і на подальший процес обліку та використання основних засобів на підприємстві.

Ключові слова: документування операцій, первинні документи обліку, облік та класифікація основних засобів, інтегроване вуглевидобувне об'єднання.

Постановка проблеми. Документування є одним з важливих способів відображення у бухгалтерському обліку інформації за господарськими операціями, які виникають на підприємстві. Під документуванням розуміють записи у відповідних формах бухгалтерського обліку. Документування посідає особливе місце та має велике значення для управління діяльністю підприємства. Серед функцій документування значна увага приділяється інформації, яка є причиною для запов-

нення документа. Трансформація вітчизняної системи бухгалтерського обліку вимагає перебудови методології організації документообігу та обліку основних засобів. Від організації обліку залежить діяльність кожного підприємства. За допомогою інформації в документації приймаються управлінські рішення. Для забезпечення та відображення в обліку основних засобів передбачено використання певних типових форм документів [1].

Основні засоби приймаються матеріально відповідальною особою за кількістю. На інтегрованих вуглевидобувних підприємствах відбувається передача основних засобів з одного підприємства до іншого, це вимагає належного документального підтвердження та відображення в обліку. Використання основних засобів у процесі виробництва впливає на фінансову звітність та на фінансовий результат підприємства в цілому [2]. Тому актуальним питанням залишається дослідження в напрямку удосконалення системи документообігу на підприємстві для обліку основних засобів.

Аналіз останніх досліджень та публікації. Який саме вплив на фінансову звітність має облікова політика, досліджувала Кулик В. А. проаналізувала процес розкриття облікової політики підприємства у фінансовій звітності [3]. Дземішкевич І. О. розробила та обґрунтувала теоретичні аспекти формування облікової політики суб'єкта господарювання [4]. Попітіч Т. В. визначає, що облікова політика являє собою вирішальний фактор в управлінні доходами і фінансовими результатами підприємства [5]. Колос І. В. запропонував сучасну концепцію підготовки, розробки та реалізації управлінських рішень, яка передусім базується на супроводі документально-прикладного характеру [6]. В управлінні інтегрованим вуглевидобувним об'єднанням складається консолідована фінансова звітність. У деяких випадках фінансова звітність не надає інформації відносно фінансово-економічного стану окремого підприємства. Через брак інформації неможливо точно визначити обсяг витрат, які пов'язані з основними засобами по кожному окремому підприємству в об'єднанні. Прийняття ефективних управлінських рішень, щодо оптимізації витрат, оцінки фінансового стану залежить від індивідуальної характеристики кожного інтегрованого об'єднання та умов, у яких воно функціонує.

Зокрема, проблемам теоретичних засад трактування поняття «концесія» присвячено публікації Лучик Г. М., досліджувала об'єкти бухгалтерського обліку та облікову

політику як інструмент для створення обліково-аналітичної інформації в управлінні [7].

Також не врегульовані питання, щодо обліку активів, таких, як основні засоби, в операціях, що відбуваються між окремими підприємствами в об'єднанні. Це призводить до викривленої інформації, щодо витрат, пов'язаних з цим на кожному підприємстві окремо. Внаслідок того, що права юридичної особи, а значить і майнові права на активи має об'єднання, окремі підприємства у цьому об'єднанні не мають цих майнових прав на активи, але облік і калькулювання витрат проводять [8].

Незважаючи на наявність істотних досліджень у сфері передачі основних засобів, оцінки рівня зносу та використання певних методів нарахування амортизації в обліковій політиці, а також досліджень у сфері концесії актуальним залишається визначення форми та показників первинних документів які передаються разом з основними засобами. Крім цього, необхідно визначити умови передачі основних засобів та виокремити за яких саме умов підприємство повинно взяти основний засіб на баланс та нараховувати амортизацію.

Формулювання мети статті. Метою статті є вирішення проблем, пов'язаних з відображенням у первинних документах основних засобів, які були передані з одного вуглевидобувного підприємства на інше у межах інтегрованого вуглевидобувного об'єднання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На деяких структурних підрозділах, які включені до інтегрованих вуглевидобувних об'єднань ведеться тільки первинний облік витрат. У той же час ефективність роботи кожного підприємства об'єднання залежить від прийнятих управлінських рішень. Рішення повинні бути унікальними і розробленими саме для цього підприємства залежно від його гірничо-геологічних, техніко-економічних, гірничотехнічних характеристик та фінансового стану.

Однак прийняття таких рішень, особливо, щодо основних засобів і витрат, пов'язаних з ними, не можливе через від-

сутність достовірної інформації про них по кожному підприємству об'єднання. Недосконалість системи обліку операцій між окремими підприємствами інтегрованого вуглевидобувного об'єднання можна пояснити відсутністю їх належного документального забезпечення, що призводить до низького рівня репрезентативності та релевантності облікової інформації для суб'єктів запиту. На основі цієї інформації неможливо проаналізувати стан основних засобів, виміряти рівень зносу, встановити приналежність основних засобів до конкретного підприємства.

У центральному органі управління інтегрованого вуглевидобувного об'єднання накопичується консолідована інформація, за допомогою якої важко порівняти й оцінити, наприклад, на основі обсягів витрат діяльність різних самостійних виробничих одиниць (підприємств), що складають частину об'єднання.

Прийняття рішень на інтегрованому вуглевидобувному об'єднанні стосовно передачі основних засобів з підприємства-донора на підприємство-реципієнт залежить від інформації з виробництва. Інформація з виробництва формується на кожному підприємстві, яке включено до об'єднання. Передача основних засобів з одного підприємства на інше відбувається під час спаду виробничої потужності конкретного підприємства. Виходячи з того, що підприємства входять до єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання, де складається консолідована фінансова звітність, усі права управління активами (основними засобами) належать об'єднанню. Консолідована фінансова звітність не відображає належності активів (основних засобів) до того, чи іншого підприємства.

Для здійснення передачі основних засобів з одного підприємства на інше необхідно узгодити облікову політику. Оскільки використання методу з нарахування амортизації на одному підприємстві, наприклад, «прямолінійного», а на іншому, наприклад, «виробничого» призведе до викривлення залишкової вартості основних засобів.

Тобто основні засоби не відображаються у фінансовій звітності підприєм-

ства, але фактично беруть участь у виробничому процесі, що призводить до викривлення інформації, щодо фактичних витрат, пов'язаних з основними засобами на кожному підприємстві окремо. Такі ситуації виникають під час передачі основних засобів від одного підприємства, одного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання до іншого. Для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має класифікація, яка дозволяє розкрити їх суть, визначити напрямки використання на вуглевидобувному підприємстві [9].

Нами проаналізовано інтегроване вуглевидобувне об'єднання ДП «Сніжне-антрацит». Аналіз процесу передачі основних засобів від одного підприємства (шахта «Ударник») до іншого (шахта «Зоря») у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання, дозволив виокремити інтегровану класифікацію основних засобів для цілей бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту з метою поліпшення управління основних засобів, шляхом уточнення та доповнення існуючої класифікації основних засобів, класифікаційними ознаками.

Запропонована класифікація дозволяє вести облік основних засобів на вуглевидобувних підприємствах з високим ступенем деталізації, а також відображає необхідну інформацію стосовно витрат при проведенні внутрішнього аудиту.

Залежно від того, чи має підприємство право користуватися основними засобами і коли вони були набуті, а також залежно від того, чи веде підприємство бухгалтерський облік основних засобів, у тому числі переданих йому від іншого підприємства, пропонуємо розрізняти балансові, переміщені та переприйняті основні засоби. Класифікація дозволить визначити право власності на основні засоби на конкретному підприємстві у межах інтегрованого вуглевидобувного об'єднання [10].

Пропонуємо визначати балансові основні засоби, як основні засоби з раніше набутих прав користування. Давність набуття права користування основними засобами для підприємств, які функціо-

нують більше 5 років, проявляється у вигляді приналежності основних засобів підприємству від початку його функціонування або введення основних засобів в експлуатацію більш ніж за 5 років з моменту отримання основного засобу [8] коментар Цивільний Кодекс України ст. 24 Набуття права власності 5 п. 8. [11].

Під час процесу передачі основних засобів інтегроване вуглевидобувне об'єднання виступає єдиним майновим комплексом відповідно до ст. 191 ЦКУ [12]. Виходячи з глави 13 ст. 179, поняття речі та ст. 181 про нерухомі та рухомі речі Цивільного кодексу України, основні засоби – речі, які виступають предметом матеріального світу, по відношенню до яких виникають цивільні та речові права. Коли підприємство – реципієнт використовує певні основні засоби, то у нього виникає суб'єктивне речове право, яке відображає право користування, водночас, коли право володіння конкретним основним засобом закріплено за підприємством-донором, яке здійснює діяльність в особі інтегрованого вуглевидобувного об'єднання. Доки використання певного основного засобу підприємством – реципієнтом не становило 5 років, цей основний засіб перебуває у спільній власності між підприємствами єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання, згідно зі ст. 134 ГКУ від 16.01.2003 р. № 436-IV [11] і воно значиться основним засобом, переміщеним з одного підприємства на інше; а якщо основний засіб використовує підприємство – реципієнт більш 5 років, то в актах бухгалтерського обліку потрібно відображати основний засіб, як переприйнятий.

Така інтегрована класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту надає необхідну інформацію користувачам про приналежність, знос, функціонування тощо.

У зв'язку з вищенаведеним можна зазначити, що 5 років – це той термін, протягом якого керівництво підприємства своїми управлінськими рішеннями може суттєво вплинути на стан основних засобів у бік їх погіршення або покращення,

на підставі чого оцінка ефективності використання основних засобів та діяльності підприємства в цілому може вважатися об'єктивною. На балансові основні засоби підприємство нараховує амортизацію за обраним методом та має змогу фактично управляти цими основними засобами. Підприємство самостійно розраховує коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення основних засобів, тощо. Розрахунок показників ефективності використання таких основних засобів, як фондівіддача, фондомісткість спирається на достовірні дані бухгалтерського обліку. При цьому оцінка ефективності за фактичними даними, щодо стану основних засобів не розбігається з відповідною оцінкою, згідно з даними фінансової звітності.

Передача основних засобів між підприємствами у межах одного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання може передбачати те, що підприємство – реципієнт фактично використовує основні засоби, але не приймає їх на баланс для обліку, а також те, що підприємство-реципієнт фактично використовує основні засоби та приймає їх на баланс для обліку.

Тому важливим етапом при відображенні цієї операції у бухгалтерському обліку є використання типових форм обліку основних засобів. Серед переміщених та переприйнятих основних засобів, слід розрізняти основні засоби з високим, середнім та низьким рівнем зносу, що впливатиме на середній рівень зносу основних засобів на підприємстві-реципієнті, а також на розрахунок амортизаційних та ремонтних витрат, пов'язаних з основними засобами.

Визначити переміщені основні засоби як такі, що знаходяться на балансі підприємства – донора, але фактично використовуються підприємством-реципієнтом без прийняття на баланс останнього. При використанні переміщених основних засобів виникає великий ризик збільшення похибки у розрахунку амортизації, оскільки різні гірничо-геологічні умови та режим використання основних засобів вимагатиме використання різних методів нарахування амортизації.

Поряд з переміщеними пропонується визначати переприйняті основні засоби, як такі, що фактично використовуються підприємством-реципієнтом та прийняті ним на баланс. Для того, щоб не сталося плутанини між балансовими та переприйнятими основними засобами, пропонуємо ввести часове обмеження на визнання основних засобів переприйнятими. Спираючись на проведені дослідження, основні засоби слід вважати переприйнятими протягом 5 років з моменту прийняття їх на баланс, оскільки їх стан більшою мірою залежить від управлінських рішень, прийнятих відносно цих основних засобів ще на підприємстві-донорі. Таким чином, фактично балансові основні засоби поділятимуться на балансові (з давнім правом використання) та переприйняті (з нещодавно набутим правом використання).

Після використаної інтегрованої класифікації основних засобів для цілей бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту треба визначитися з витратами на транспортування. Не зрозуміло, яке саме підприємство повинно нести транспортні витрати (підприємство-отримувач чи підприємство, яке передає основні засоби). Таким чином, залежно від включення транспортних витрат у вартість переданих основних засобів пропонується розрізняти переміщені та переприйняті основні засоби з включеними у їх вартість транспортними витратами і переміщені та переприйняті основні засоби без включених у їх вартість транспортних витрат.

При транспортуванні основних засобів між підприємствами, які є у складі одного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання, підприємство, яке передає основні засоби, повинно вирішити такі проблеми, які виникнуть під час передачі: по-перше, забезпечити оптимальний маршрут переміщення основних засобів з найменшими витратами (енергії або пального); по-друге, забезпечити інформацію, щодо тарифів на перевезення, отже, тарифна плата повинна ґрунтуватися на показниках відстані перевезення, ваги вантажу, об'єму вантажу тощо; по-третє, визначити, яким саме способом здійснювати передачу, від чого залежить термін пере-

дачі основних засобів; по-четверте, визначити витрати на вантажно-розвантажувальні роботи, які виникають при передачі основних засобів.

Недосконалість документального забезпечення цих операцій призводить до виникнення незрозумілості в обліку, що викривляє бухгалтерську звітність на підприємствах у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання. У перспективі подальших досліджень після використаної інтегрованої класифікації основних засобів з метою обліку відносно операцій передачі основних засобів між підприємствами одного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання для удосконалення документального забезпечення постає необхідність у розроблені відповідних актів, які дозволять узагальнити та накопичити інформацію щодо процесу передачі основних засобів. Перед тим, як заповнити акт, потрібно визначити знос основного засобу, який передається, оскільки рівень зносу прийнятого обладнання вплине на загальний рівень зносу основних засобів на підприємстві. Серед переміщених та переприйнятих основних засобів, слід розрізняти основні засоби з високим, середнім та низьким рівнем зносу, що впливатиме на середній рівень зносу основних засобів на підприємстві-реципієнті, а також на розрахунок амортизаційних відрахувань. Якщо рівень зносу становить 35% – то це низький рівень. Від правильної експлуатації обладнання та постійного огляду обладнання з таким рівнем зносу залежить проведення поточного ремонту. Рівень зносу 75% – високий рівень, обладнання потребує вже капітального ремонту, який супроводжується великими витратами, оскільки перед здійсненням такого виду ремонту треба провести демонтажування, транспортування на поверхню. Якщо знос становить 55% – це середній рівень зносу, гранична межа між отриманням прибутку від використання обладнання та збільшення витрат на підтримку обладнання в робочому стані [10].

Акт зносу основних засобів, які підлягають передачі, заповнюється по кожному окремому об'єкту або по групі однотипних об'єктів. У відомості заповнюється поряд-

ковий номер та інвентарний номер. Відділ бухгалтерії підприємства-донора заповнює найменування основного засобу, проставляє номер субрахунку, первісну вартість, термін експлуатації, метод розрахунку амортизації та рівень зносу. Начальник виробництва передає у бухгалтерію усю технічну документацію на основний засіб та інформацію щодо віднесення до гірничо – капітальної виробітки.

Для прийняття об'єкта основних засобів на підприємстві-реципієнті за наказом директора підприємства повинна сформуватися комісія, склад якої визначається залежно від характеристик об'єкта.

Застосування розроблених актів дозволить контролювати правильність відображення процесу передачі між підприємствами у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання та рівень зносу переданих (отриманих) основних засобів. Удосконаленням організації обліку операцій з передачі основних засобів є правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових аналітичних регістрах. Це дозволило забезпечити оперативною інформацією бухгалтерський облік та усіх користувачів і суб'єктів управління з приводу прийняття рішень, щодо передачі основних засобів на підприємствах у межах одного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання.

В акті бухгалтерського обліку з передачі-прийому основних засобів головною графою виступає графа «Вартість переданого основного засобу», оскільки вартість переданого основного засобу визначає бухгалтерія підприємства – донора. На основі цієї вартості і будуть розраховуватися показники використання основних засобів та амортизаційні відрахування. Бухгалтер фіксує в акті вид основних засобів (субрахунок), інвентарний номер, вартість переданого основного засобу, визначає, чи включені у вартість основних засобів транспортні витрати, віднесення до гірничо-капітальних виробіток та рівень зносу, заповнює на основі цього відомості зносу.

Акт для бухгалтерського обліку відіграє важливу роль, а саме дозволяє виконати головну функцію бухгалтерського

обліку, яка полягає у виявленні, вимірюванні, реєстрації, накопиченні, узагальненні, зберіганні та передачі інформації про стан та рух основних засобів.

Від правильності документального оформлення надходження основних засобів залежить подальший процес обліку та використання основних засобів на підприємстві. Основні засоби визначають сучасний рівень виробництва та його ефективність. Залежно від того, які витрати виникли під час передачі основних засобів (чи були включені транспортні витрати, чи ні) й буде формуватися вартість переданих основних засобів.

Загалом на підприємствах (шахтах) строки служби обладнання перевищують нормативні, багато основних засобів, що зараз функціонують на підприємствах вуглевидобувної промисловості, мають суттєвий моральний та фізичний знос. Частіше знос основних засобів перевищує балансову вартість. Це зумовлено значними витратами на проведення капітального ремонту основних засобів у процесі видобутку гірничої маси. Частіше замість проведення капітального ремонту передають основні засоби з одного підприємства на інше з метою поновлення основної діяльності та збільшення обсягів видобутку.

У свою чергу, на основі отриманої інформації з бухгалтерського обліку більш обґрунтовані та коректні рішення будуть прийняті в управлінні. Управлінський апарат інтегрованого вуглевидобувного об'єднання представляє систему обробки та підготовки інформації про процеси управління підприємством для внутрішніх користувачів. Саме управлінці беруть участь у затвердженні тих чи інших основних засобів для передачі з одного підприємства на інше у межах єдиного інтегрованого вуглевидобувного об'єднання.

Поряд з актом на підприємстві – реципієнті повинен бути підписаний акт прийому – передачі основних засобів усіма членами комісії. Це й і буде основою для бухгалтерського обліку на оприбуткування основних засобів. Розроблені акти відображають поетапний процес передачі

основних засобів та дозволяють на різних етапах контролювати термін процесу передачі, знос переданого – прийнятого об'єкту основних засобів між підприємством – донором та підприємством – реципієнтом.

Для інтегрованого вуглевидобувного об'єднання акт бухгалтерського обліку дозволяє контролювати основні засоби, передані з одного підприємства на інше, оскільки відділи бухгалтерії на підприємствах підпорядковуються головному відділу бухгалтерії, який розташовується в об'єднанні. Використання акту з передачі основних засобів для інтегрованого вуглевидобувного об'єднання в розрізі підприємств дозволяє значно деталізувати документообіг на підприємстві та по об'єднанню в цілому. В цілому для інтегрованого вуглевидобувного об'єднання також має бути розроблений акт для контролю переданих та отриманих тими чи іншими підприємствами основних засобів.

Вартість основних засобів, переданих з одного підприємства на інше, встановлюється за даними бухгалтерського обліку підприємства-донора. До першої групи відносять основні засоби, які використовуються для обслуговування всього підприємства, а саме для обслуговування капітальних виробіток. До другої групи відносяться основні засоби, які використовують для обслуговування крила шахти. Третя група - це основні засоби, які використовуються на конкретній дільниці, розташованій у крилі шахти.

У процесі передачі основних засобів транспортні витрати, які сплачує підприємство-реципієнт, потрібно віднести на загальновиробничі витрати. Але якщо суму транспортних витрат сплачує підприємство-донор, – до первісної вартості основного засобу, яке передається.

Під час своєї діяльності підприємства вуглевидобувної промисловості використовують основні засоби, які класифікуються за функціональним призначенням, поділяються на виробничі та невиробничі. У сучасних умовах господарювання все гостріше постає питання використання основних засобів невиробничого призначення при проведенні природоохо-

ронної діяльності та здійсненні соціальної діяльності.

Тому потрібно дослідити використання таких основних засобів на підприємствах вуглевидобувної промисловості, визначити механізм калькулювання витрат на ремонт основних засобів природоохоронного призначення, визначити головні проблеми, пов'язані з організацією бухгалтерського обліку основних засобів соціального та природоохоронного призначення.

Висновки. Від правильності документального оформлення надходження основних засобів залежить подальший процес обліку та використання основних засобів на підприємстві. Основні засоби визначають сучасний рівень виробництва та його ефективність. Залежно від того, які витрати виникли під час передачі основних засобів (чи були включені транспортні витрати, чи ні) й буде формуватися вартість переданих основних засобів. Залежно від того, чи має підприємство право користуватися основними засобами і коли вони були набуті, а також залежно від того, чи веде підприємство бухгалтерський облік основних засобів, у тому числі переданих йому від іншого підприємства, пропонуємо розрізняти балансові, переміщені та переприйняті основні засоби.

Література

1. Олійник О. В. Витрати в системі бухгалтерського обліку: теорія, методика, практика (на прикладі підприємств промисловості нерудних матеріалів): дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Олійник Оксана Вікторівна. – Т., 2002. – 247 с.
1. Шатохіна О. І. Бухгалтерський облік і аудит затрат виробничої діяльності підприємств вугледобувної промисловості: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Шатохіна О. І. – К., 2006. – 243 с.
2. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с..
3. Дземішкевич І. О. Особливості відображення методики формування інтегрованої звітності в обліковій політиці підприємства / І. О. Дземішкевич // Розвиток бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах трансформації системи управління : матеріали міжвузівського круглого столу (м. Черкаси, 22 квітня 2015 р.). – Черкаси : ЧІБС УБС НБУ, 2015. – С. 34–38.
4. Попітін Т. В. Облікова політика: понятійний апарат і класифікація / Т. Попітін // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах

глобалізації: міжнар. наук. журнал. – 2016. – Вип. 2. – С. 63–74.

5. Колос І. В. Облікова політика як елемент звітності підприємства / І. В. Колос // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16–17 квітня 2015 р.) – К. : НУХТ, 2015. – С. 12–14.

6. Лучик Г. М. Облікова політика як інструмент формування обліковоаналітичної інформації в управлінні [Електронний ресурс] / Г. М. Лучик // Ефективна економіка. – 2015. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4664>.

7. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009

8. Мошковська О. А. Еволюційний розвиток бухгалтерського управлінського обліку: історичний аспект / Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2010. – Вип. 22. – С. 73–76.

9. Макурін А. А. Проблеми нормативного регулювання бухгалтерського обліку у вугледобувній промисловості / // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №. 11/2015. – С. 155–158.

10. Ландіна Т. В. Особливості обліку відтворення основних засобів із застосуванням інформаційних технологій: управлінський аспект [Електронний ресурс] / Т. В. Ландіна, Р. Л. Цебен, А. Ф. Гуменюк. – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3335/1/16.1.pdf>.

11. Кодекс України. Цивільний кодекс України. № 435-15 від 02.11.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435>

References

1. Oliynyk, O.V. (2002). Vytraty v systemi bukhgalterskoho obliku: teoriia, metodyka, praktyka (na prykladi pidpryemstv promyslovosti nerudnykh materialiv). Candidate's thesis.

2. Shatokhina, O.I. (2006). Bukhgalterskyi oblik i audyt zatrat vyrobnychoi diialnosti pidpryemstv vuhledobuvnoi promyslovosti. Candidate's thesis.

3. Kulik, V.A. (2014). Oblikova polityka pidpryemstva: nabutyi dosvid ta perspektyvy rozvytku. Poltava, RVV PUET.

4. Dzemishkevich, I.O. (2015). Osoblyvosti vidobrazhennya metodyky formuvannya intehrovanoi zvitnosti v oblikoviy politytsi pidpryemstva. Rozvytok bukhgalterskoho obliku, analizu ta audytu v umovakh transformatsiyi systemy upravlinnya. Cherkasy, CHIBS UBS NBU.

5. Popitich, T. (2016). Oblikova polityka: ponyatiynyy aparat i klasyfikatsiya [Accounting policy: conceptual apparatus and classification]. Instytut bukhgalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii: mizhnarodnyy naukovyy zhurnal, (2), 63–74.

6. Kolos, I.V. (2015). Oblikova polityka yak element zvitnosti pidpryemstva. Aktualni problemy ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku pidpryemstv kharchovoyi promyslovosti. Kyiv: NUKHT.

7. Luchik, G.M. (2015). Oblikova polityka yak instrument formuvannya oblikovo-analitychnoyi informatsiyi v upravlinni. Efektyvna ekonomika, (12). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4664>

8. Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009

9. Moshkovska, O.A. (2010). Evoliutsiynyy rozvytok bukhgalterskoho upravlinskoho obliku: istorychnyy aspekt. Zbirnyk naukovykh prats ChDTU, (22), 73–76.

10. Makurin, A.A. (2015). Problemy normatyvnoho rehuliuвання bukhgalterskoho obliku u vuhlevydobuvnyi promyslovosti. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu, (11), 155–158.

11. Landina, T.V., Tseben, R.L., & Humeniuk, A.F. Osoblyvosti obliku vidtvorennia osnovnykh zasobiv iz zastosuvanniam informatsiynykh tekhnolohiy: upravlinskyi aspekt. Retrieved from <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3335/1/16.1.pdf>

12. Kodeks Ukrainy. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. № 435-15. (2016). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435>

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ДОКУМЕНТООБОРОТА НА УГЛЕДОБЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

А. А. Макурин, к. э. н., ассистент, НТУ «Днепровская политехника»

В статье проанализирована система документооборота на угледобывающем предприятии, которое существует в рамках единого интегрированного угледобывающего объединения. Управление деятельностью предприятия осуществляется на основе информации, которая отображается в документах бухгалтерского учета. На основе первичной информации принимаются решения относительно процесса передачи основных средств от одного угледобывающего предприятия на другое. Этот процесс необходимо отразить в регистрах бухгалтерского учета. Несоввершенство документального обеспечения этих операций приводит к возникновению непонимания в учете, искажающим бухгалтерскую отчетность на предприятиях в рамках единого интегрированного угледобывающего объединения. С целью решения

данной проблемы предложена классификация основных средств по критерию их принадлежности к конкретному предприятию, а именно: разделение основных средств на балансовые, перемещенные и перепринятые. В качестве субъектов процесса передачи основных средств от одного угледобывающего предприятия к другому определены предприятие-получатель и предприятие-донор.

Совершенствование системы документооборота заключается в ведении и формировании первичных документов для отражения таких основных средств, которые были переданы от одного предприятия на другое. Показано, что приведенная информация позволяет контролировать такой процесс на всех этапах передачи, отражает понесенные расходы с регулированием того, какое именно предприятие должно их включить в первоначальную стоимость основных средств. Использование первичных документов позволяет более детализировать состояние основного средства, которое получило предприятие-реципиент, уровень его физического и морального износа, принадлежность.

Предложенное усовершенствование системы документооборота в разрезе процесса передачи основных средств от одного предприятия к другому влияет на правильность отражения документального процесса по поступлению основных средств, а значит, и на дальнейший процесс учета и использования основных средств на предприятии.

Ключевые слова: документирование операций, первичные документы учета, учет и классификация основных средств, интегрированное угледобывающее объединение.

IMPROVEMENT OF THE DOCUMENT TRAFFIC SYSTEM IN THE COAL ENTERPRISE

A. A. Makurin, Ph. D (Econ.), Assistant Lecturer, Dnipro University of Technology

The article analyzes the document management system at a coal mining enterprise, which exists within the framework of a single integrated coal mining association. Management of the enterprise is carried out based on information displayed in accounting documents. Based on the primary information, decisions are made regarding the process of transferring fixed assets from one coal mining enterprise to another. This process needs to be reflected in accounting registers. The imperfection of the documentary support of these operations leads to a misunderstanding in accounting, distorting the financial statements of enterprises in the framework of a single integrated coal mining association.

In order to solve this problem, a classification of fixed assets by the criterion of their belonging to enterprise is proposed, namely: the division of fixed assets into balance sheet, transferred and re-accepted. The recipient company and the donor company are identified as subjects of the process of transferring fixed assets from one coal-mining enterprise to another. Improving the workflow system consists in maintaining and compiling primary documents to reflect such fixed assets that were transferred from one enterprise to another. It is shown that the above information allows us to control such a process at all stages of the transfer, reflects the costs incurred by regulating which company should include them in the initial cost of fixed assets. The use of primary documents allows us to more detail the condition of the fixed asset the recipient company received, the level of its physical and moral depreciation, belonging.

The proposed improvement of the document management system in the context of the process of transferring fixed assets from one enterprise to another influences the correct reflection of the documentary process for the receipt of fixed assets, and therefore the further process of accounting and use of fixed assets at the enterprise.

Keywords: documentation of operations, primary accounting documents, accounting and classification of fixed assets, integrated coal mining association.

Надійшла до редакції 17.05.19 р.